

Ulricehamnsbygdens Forskarklubb

MEDLEMSTIDNING - HÖSTEN 2011

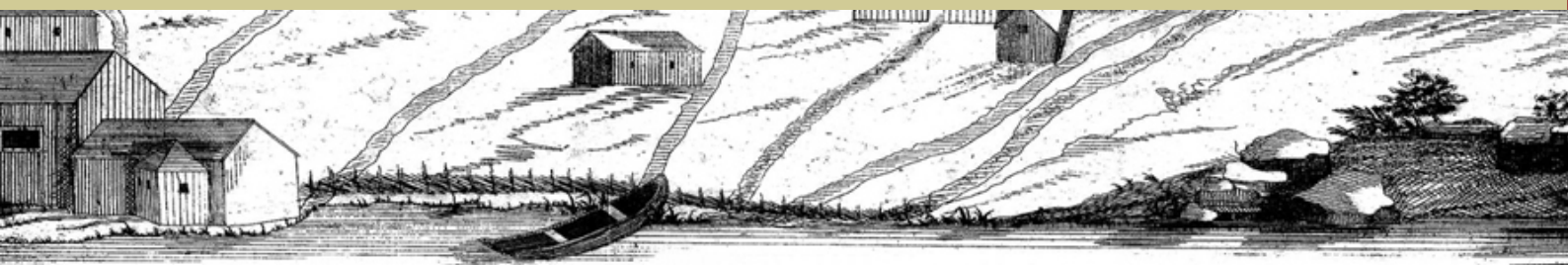
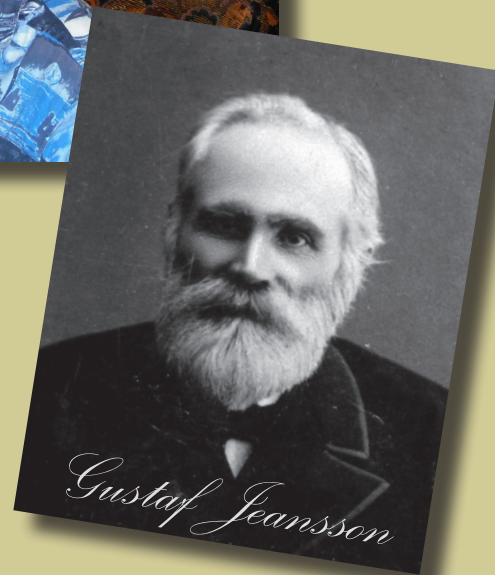

REPORTAGE FRÅN
SLÄKTFORSKARDAGARNA
I NORRKÖPING 2011

FORSKARPORTRÄTTET
STURE HJALMARSSON

FÄRGMÄSTAREN
GUSTAF JEANSSON

Innehåll

Ord från ordföranden	2
Ny kassör	2
Släktforskdagarna i Norrköping	3
Namnrikedom ?	4
Färgmästaren	4
Gökotta på Komosse	5
Våra grannföreningar	5
Uniform m/ä	6
Forskarporträttet	7
Cirkeln är sluten	7
Program hösten 2011	8

Styrelsen

Ordförande

Christer Ström 0321-30600
christer.strom@vgregion.se

Sekreterare

Inga Josefsson 0321-12712
 Kassör

Björn Hallberg 0321-50419
bjhall@telia.com

Ledamöter

Monica Hållander Öhnell 0321-30178
monica.ohnell@gmail.com

Roger Jarvid 0321-15710
rjarvid@hotmail.com

Maj-Britt Johansson 0321-13066
032113066@telia.com

Suppleanter

Christina Ström 0321-30600
christina_strom@hotmail.com

Per Börjesson 0321-30213
peraborjesson@hotmail.com

Föreningsuppgifter

Adress

Ulricehamnsbygdens Forskarklubb
 c/o Christer Ström
 Prästegården 117
 523 92 Timmele

Bankgiro: 5967-3723

Org. nr: 06012128-3246

www.konkordia.se

Medlemsavgift

100 kr/person
 plus 25 kr per familjemedlem

Ord från ordföranden

Bäste medlem i Ulricehamnsbygdens Forskarklubb. Du håller just nu i Din hand det senaste numret av vår tidning. Jag hoppas att Du kommer att tycka om den i sin nya skepnad. Från styrelsens sida kommer vi att använda den nya layouten i ett par nummer till att börja med för att se eller höra vad Du som läsare tycker.

Innehållet är som vanligt av högsta klass. Redaktionen sliter och gör sitt bästa och får nu en möjlighet att arbeta med en bättre teknik som kommer att göra tidningen ännu mer läsvärd. Bättre blir den också om Du skickar in Ditt bidrag.

På första sidan ses den "logga" som vi vill använda som symbol för vår Forskarklubb i alla sammanhang där vi är med. Den "loggan" finns också på den nya hemsidan som är under uppbyggnad. Gå in och titta på den, kom gärna med synpunkter.

Vårens program är avverkat, anslutningen har varit blandad, men de som kom har haft stort utbyte av aktiviteterna. Höstens program finns på annan plats i tidningen.

Jag vill särskilt påminna om Släktforsknings Dag i Borås 15/10 där bland alla andra deltagare Christopher O'Reagan kommer att föreläsa. Missa inte detta.

27/9 får vi lära oss en del om hur det är att forska på Krigsarkivet genom Sten Ekman som arbetar med ett stort projekt om Kalixlinjen, ett ställe i Sverige där många 7-häradsbo varit under beredskapen eller värnplikten. Sten forskar inte specifikt på personer men kan det mesta om hur Kra är upplagt och fungerar.

Slutligen berättar Anna-Lena Hultman 19/10 om emigrantforskning och om intresse finns för det kommer vi tillsammans att ordna en kurs i emigrantforskning till våren där deltagarna kan lära sig söka sina egna anor i USA. Hör gärna av er redan nu till någon i styrelsen om ni är intresserade av detta.

Så ber jag att få tillönska er alla en trevlig släktforskarhöst med många intressanta fynd.

Ny kassör

På årsmötet den 6 mars valdes Björn Hallberg från Tvärred till ny kassör efter Håkan Blixt som troget tjänat föreningen under femton år. Björn fick även förtroendet som ny webmaster samt att ingå i arbetet med att framställa den nya medlemstidningen.

Släktforskningen började Björn med för drygt ett tjugotal år sedan. En stor mängd personer och spännande levnadsöden fann han runt om i landet och på andra sidan Atlanten. Innan pensionen arbetade Björn som speditör på dåvarande ASG, numera DHL och tre år hos NUAB i Ulricehamn där arbetet till största del bestod i att planera bussrundturerna i bygden samt ansvara för trycksaker och annan grafik. Det största intresset är ändå att utöva musik i olika former. Björn är en hängiven gitarrist som medverkat i ett antal olika konstellationer, främst i Borås och senast i trubadurtrion TUGG från Ulricehamn.

SLÄKTFORSKARDAGARNA I NORRKÖPING 2011

Text: Maj-Britt Johansson

"Norrköping – staden vid strömmen – industrialismens vagga i Sverige"

Så löd temat för 2011 års släktforskdagar, vilka ägde rum 27 – 28 augusti, och var förlagda till konferensanläggningen Louisa De Geer Konsert & Kongress, mitt i det unika industrilandskapet vid Strömmen, och med Släktforskarna i Norrköping, i samarbete med Sveriges Släktforskarförbund, som arrangerar. Klockan nio på lördagen slogs portarna till lokalerna upp. Utanför spelade Norrköpings Ungdomsorkester, och köerna var långa till biljettkassorna. En timma senare skedde den pampiga invigningen, i den välfyllda De Geerhallen. Hemvärnets Musikkår Östergötland spelade och landshövding Elisabeth Nilsson invigningstalade.

Ett sjuttiotal utställare hade utnyttjat alla utrymmen, både i huvudbyggnaden, och i flygeln, som man nådde genom en underjordisk kulvert, och slagit upp sina montrar, rikligen försedda med böcker, tidskrifter, broschyrer och CD-skivor. Beredda att, med hjälp av sina datorer, hjälpa mässdeltagare till rätta. Dessutom var tjugotre intressanta föredragshållare engagerade. Lena Adelson Liljeroth talade om "de ideella verksamheternas betydelse för att bevara kulturarvet". Christopher O'Regan, känd från TV, talade om "skimret över Gustafs dagar". Ted Rosvall berättade om släktforskning i Australien och Nya Zeeland, och Lars Klingström om "Holmen – genom fyra sekel". För att bara ta några exempel.

Eftermiddagen var, i vanlig ordning, vikt för årets Riksting. Sveriges Släktforskarförbund firar i år sitt 25-års jubileum, och tinget inleddes med att Elisabeth Thorsell, en utav dem som varit med från starten, gav oss intressanta glimtar från förbundets historia. Från dess blygsamma avstamp år 1986, till att idag ha 167 medlemsorganisationer och nästan 75.000 medlemmar. Därefter hälsade förbundsordförande de 142 närvarande ombuden välkomna, och förrättade upprop. Kommunalfullmäktiges ordförande Li Teske valdes att hålla i klubban under förhandlingarna.

Verksamhets – revisionsberättelserna godkändes. Liksom förslag till verksamhetsplan och budget för 2012. Förbundets kassa och räkenskaper är i god ordning. 2010 var, enligt kassören, ett gott år. Det bästa på 25 år. Mycket tack vare "Sveriges dödbok" som sålt oerhört bra.

Sju motioner hade inlämnats. Ett önskemål om att undersöka möjligheten att återinföra regionmöten rönt stämmans bifall. Motionen om registrering av gårds – och byarkiv avsågs däremot. Nästa, som handlade om att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att verka för att lägenhetsnummer sparas, och görs

tillgängliga för framtida generationer, bifölls. De fyra följande motionerna handlade om hemsidor, Webbkommunikation, datastrategi och IT-strategi. Mer om detta finns att läsa på Rötters hemsida WWW.genealogi.se.

En stadgeändring klubbades igenom. Gällande antalet ledamöter i förbundets styrelse, som tills nu bestått av tio ledamöter plus ordförande. Det blir i fortsättningen bara åtta. Barbro Stålheim har fortsatt förtroende att hålla i ratten. Övriga ledamöter: Anna-Lena Andersson, Vargön. Gunilla Didriksson, Lindesberg. Viktoria Jonasson, Brämhult. Karl-Ingvar Ångström, Härnösand. Anna Lövgren, Jokkmokk. Nyvalda: Jan Henrik Marinder, Ludvika. Annika Gylling Otfors från Blekinge och Daniel Berglund från föreningen DIS.

Sensommaren gjorde, lagom till de här dagarna, ett kort gästspel, och Norrköping kunde visa upp sin allra mest fördelaktiga sida. Med Strömmen, där vackra promenadvägar sträcker sig på båda sidor, förbi forsar och fall. Drottninggatan, där de gula spårvagnarna ilar fram. Gatan är, i alla fall i sin norra del, befriad från modern bebyggelse, men med en del praktfulla jugendhus, och det ståtliga Rådhuset där stadens skyddshelgon Sankt Olof, en fyra och en halv meter hög, förgylld granitskulptur, i folkmun kallad "Gull-Olle" blickar ut över staden från det sextioåtta meter höga tornet. Eller Karl Johans park, med Karl XIV Johan i parkens mitt, och med den imponerande kaktusplanteringen.

Louisa De Geer, där mässan ägde rum, men där man tidigare ägnade sig åt papperstillverkning, är ett utav de hus som i likhet med övriga fabriksbyggnader i Industrilandskapet stod tomt och lämnat åt sitt förfall i början av 70-talet. Men istället för att riva, bestämde man sig för att renovera. Nu sjuder området av liv. Mest känt där är väl kanske "Strykjärnet", det gamla spinneriet, vilket blivit utnämnt till Sveriges vackraste industribyggnad, och numera är ett intressant museum.

Trots det vackra vädret besöktes mässan av närmare 4.000 personer, och glädjande nog syntes många yngre i vimlet, vilket bådade gott för framtiden. - Avslutningsvis. Det var två trevliga och intressanta dagar i Norrköping, som arrangörerna kan känna sig mycket nöjda med.

NAMNRIKEDOM?

Text: Roger Jarvid

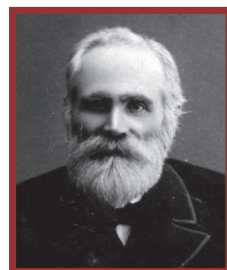
Kanske du liksom jag ibland tittar i tidningarna studerar med intresse vilka namn 2000-talets barn ibland begåvas med?

Det kan gälla såväl nyfödda som barn upp i skolåldern som firas på sina födelsedagar. Det verkar ju vara ganska vanligt att namn kommer tillbaka efter tre generationer, och i så fall är det inte konstigt att namnen som var vanliga runt förra sekelskiftet är gångbara igen, som Selma, Axel, Filip och Signe. Sen finns det ju namn som verkar vara nykonstruerade, som Neo och Tindra. Historiskt sett har väl namnskicket ändrats hela tiden från den tid vi kan ha någon uppfattning om vilka namn som fanns. Jag skulle tro att de äldsta belagda namnen är de vi kan hitta på runstenar, och några namn från den tiden används ju än, som Björn och Ulf. När Sverige blev kristet blev småningom helgonnamn och bibliska namn populära, och de kungliga har nog alltid varit trendsättande.

Även om det går mode i namnskicket får man väl ändå säga att vi har ett stort antal namn som är vanliga nu för tiden. Vi släktforskare har nog lagt märke till att namnrikiheten inte var så stor under 1600- och 1700-talet. Det var bara ett fåtal namn som användes, verkar det som. Visst var det väl så att namnskicket i viss mån kunde variera från bygd till bygd.

Runt Ulricehamn hette de flesta männen förmodligen Per, Anders, Sven, Erik, Bengt, Gunnar, Lars, Nils och Johan (i olika varianter) och kvinnorna Kerstin, Britta, Maria, Anna, Elin, Gunilla, Karin, Märta och Ingrid. Som väl många känner till gav man ju ofta sitt barn namn efter någon avlidet släkting. På Internet finns en intressant artikel som kallas "Namnet Timan eller hur det har gått i arv i en släkt". Exemplet är från Skåne men man får uppfattningen att "reglerna" var likadana även i andra delar av Sverige. Inte så många fick chansen att träffa sina barnbarn på den tiden, så det var mycket vanligt att pojken fick namn efter farfar eller morfar och flickan efter farmor eller mormor, om dessa var avlidna. Den här kunskapen kan ju hjälpa oss en del i släktforskningen. Om Per Svensson kallar sin son för Sven bör ju farfar Sven vara död, men riktigt säker kan man inte vara. Någon annan släkting kan vara den man uppkallar barnet efter.

fortsättning på nästa sida

FÄRGMÄSTAREN

Gustaf Jansson 1825 – 1894

Text: Björn Hallberg

Den 22 juli 1863 skriver Gustaf Jeansson, min morfars morfar, på hyreskontraktet för gården nr 33 i Ulricehamn. Handlanden Carl Ulén från Borås och Gustaf kommer överens om följande villkor; att kontraktet ska löpa på tre års tid räknat från den 1 oktober innevarande år till samma tid 1866 för huset och tomten med därpå uppfört färgeri, att den överenskomna hyran skall lyda på 300 riksdaler per år och betalas varje halvår med förfallodagar 1 april och 1 oktober. Skulle köp av fastighet komma ifråga skall Gustaf ha förköpsrätt. Han undertecknar sålunda kontraktet och förklarar sig nöjd och förbinder sig att noggrant uppfylla villkoren. Vittnena Alfred Claesson och C M Johansson skriver på.

En av Gustafs yngre bröder, Frans August Jansson var vid denna tiden verksam som färgare vid Fingerkvarn i Solberga socken. För det första halvåret, räknat från 1 oktober 1863 till 1 april 1864 går denna broder samt färgaren Samuel Ljungberg i borgen för hyreskontraktet, som undertecknas och bevitnas den 23 september 1863. Gustaf övertar ett färgeriföretag efter färgerifabrikören Johan Emil Holmberg som startat firman 1856. Färgeriet, liksom de flesta av de andra gårdarna i denna del av staden, är beläget vid Storgatans södra del med en tomt som sträcker sig ned till sjön Åsunden.

Den 28 oktober 1863 skrivs Gustafs familj in i kyrkböckerna att flyttning till Ulricehamn hade skett. Barnen Ida var nu 6, Felix 4, Theodor 3 år och Alma 11 månader. Hustrun blir åter gravid och den 9 oktober 1864 föds dottern Amanda. Familjen lever antagligen ganska gott under ett par år på inkomsterna från färgeriet och den garnbutik som hustrun Chatarina Charlotta handhar. År 1866 utspelar sig en händelse i Göteborg som skall komma att få avgörande betydelse för Gustaf Jeanssons vidare levnadsöde.

Gustaf skriver ett brev till Handelsfirman Hellstenius & Magnus i Göteborg och påpekar följande:

"När min bror Frans August Jansson och Samuel Ljungberg från Solberga senast besökte Er lär mina affärer diskuterats er emellan, vilka ännu inte varit vacklande. Brodern och Ljungberg tycks ha blivit så pass uppskrämda av detta samtal att de beslöt att infria en revers gällande ett mindre lån jag erhållit den 25 september av Herr H. Carling i Borås. Denna revers är utställd på 2 månaders uppsägning och enligt löfte skulle kapitalet ej uppsägas så länge jag ordentligt betalt räntan, vilket jag gjort och är således ej uppsagd. Men min bror och Ljungberg fordrade som säkerhet för sin borgen köpeavhandling på min lösegendom. Denna avhandling har aldrig i kyrkan blivit uppläst eller vid domstol blivit stadfäst. Med anledning av detta fick jag besök av min bror och Samuel Ljungberg natten mellan den 2 och 3 januari som utan mitt vidare hörande klockan 2 påföljande morgon avreste med hela mitt bohag. Därför är jag utan förhoppning att kunna återbetala den återstående skulden till Er och måste underkasta mig herrarnas laga åtgärd."

Hellstenius & Magnus var inte sena med handla och skriver följande brev den 12 januari 1866 och lydelse till Ulricehamns Rådhusrätt: *"Som, efter hwad till vår kunskap kommit, åtskillge af Färgaren Gustaf Jeanssons borgenärer hafva erhållit lösöre köp å hans lösa egendom, efter hvars försäljning vi frukta tillgång ej finnes till betalning af vår hos honom egande fordran, enligt i vidimerad afskrift bifogade skuldsedlar, 1122. Rdr 33 öre Rmt med ränta, få så wi hos Wällofliga Rådhus Rätten ödmjukt anhålla, det måtte Färgaren Jeansson blifva uti Cessionstillstånd försatt och ålagd att sin egendom till sina borgenärer afträda, derest han icke gitter denna vår fordran genast betala, eller för dess skyndsamma ligviderande ställa fullgiltig borgen."*

fortsättning på sidan 6

Namnrikiheten

När en änklings gifte om sig och fick en dotter med den nya hustrun, uppkallades denna dotter efter den avlidna hustrun. På samma sätt var det vanligt att om en änka gifte om sig, fick första sonen namn efter hennes avlidne man. Naturligtvis ett fint sätt att hedra de döda, men hur kändes det för den nya hustrun eller maken?

Under 1800-talet verkar de här reglerna för namngivning mer och mer ha försvunnit, och det blev mer fritt att välja namn till sitt barn. Mycket riktigt ökade namnrikiheten, inte minst eftersom det blev vanligt med flera förnamn på samma person. Bland de namn som blev vanliga känner vi igen ganska många från 1901 års almanacka, den almanacka som var i bruk till slutet av 1900-talet. Exempel på namn är August, Emilia, Justina, Vilhelm och Matilda. Ibland kunde namnfantasin ta oanade former.

MISSA INTE!

STEN EKMAN KOMMER TILL KONKORDIAHuset I HÖSSNA OCH BERÄTTAR DEN 29/9 OM

KRIGSARKIVET

Gökotta på Komosse

Text: Maj-Britt Johansson

Söndagen den 22 maj hälsades forskarklubbens medlemmar välkomna med på gökotta vid Komosse. Nio personer kände sig kallade, och mötte upp vid parkeringen. Vädret kunde inte ha varit bättre, och det blev en skön vandring längs den spångade leden över högmossen, där höjdskillnaden mellan den lägsta och den högsta punkten är 25 meter.

Vi njöt av tystnaden, vilken tyvärr är en bristvara i vårt allt mer motoriserade samhälle. Här bröts den bara av fågelkvitter och emellanåt av gökens "ku-ku". Gökxonan hade väl nu placerat sina ägg hos några stackars värd-fåglar, och nu gällde det att markera sitt revir.

Vid Björnsjön plockades kaffekorgarna fram, och vi kunde avnjuta innehållet i det härliga solskenet.

Björnsjön har, enligt våra kunniga och engagerade ciceroner Karl-Erik Andersson och Gösta Ullberg, fått benämningen "den vandrande sjön" beroende på att det mest blåser från söder, varvid vågorna undan för undan äter sig in i torvlagret på norrsidan medan det växer igen på sjöns södra strand.

Innan vi tackade varandra för en skön och trevlig promenad, fick vi också av Karl-Erik veta att mossen en gång varit skådeplats för en batalj mellan svenskar och danskar, och att platsen där det äg rum fått namnet "Stridsbacken".

Jag måste få avsluta med att återge vad sergent Salomon Risell och hans hustru Carolina Rödlund kallade sina nio barn. Familjen bodde i Holmarp i Hössna under slutet av 1800-talet. Döttrarna fick namnen:

Emerentia Allfrida Henriette
Nenny Rosaura Desideria
Thekla Benedikta Constantia
Zerafia Alfonsina Julia
Laura Ottilia Teresia
Lydia Selma Nathalia och sönerna:

Detlof Hjalmar Alexis
Conrad Justus Nathanael
Fridolf Numa Camilles

hos våra

GRANNFÖRENINGAR

Borås Släktforskare

12/10 Lagman Bertil Bondesson, Borås. Håller föredrag om "Brott & straff förr & nu"

23/11 Josefine Nilsson, Huskvarna. Håller föredrag om "Min släktforskning samt myten om Katarina I"

www.borasslaktforskare.se

Falbygdens Släktforskarförening

18/10 Lars Bägerfeld guidar oss genom århundradenas olika handskrifter.

16/11 "Skiftesreformernas påverkan på landsbygden". Föredrag av Yngve Pettersson

<http://fsffalbygden.se/>

Kinds Forskarklubb

5/10 Sven-Olof Ask berättar om Västgöotalagen.

29/10 Elisabeth Reuterswärd berättar om hur man forskar efter okända fäder.

<http://www.kindsforskarklubb>

Marks Härads Släktforskarförening

19/11 Malin Juvas från Landsarkivet i Göteborg berättar om vad man kan hitta i, och ger tips om att söka rättegångshandlingar.

www.mhsf.se

Uniform m/ä

Text: Christer Ström

En gammal kartong uppe på vinden i Prästegården i Timmele ligger en liten mörkblå kavaj passandes en gosse på ca fyra/fem år. Jag och mina tre äldre bröder "kommenderades" att använda den när vi skulle vara fina. De två äldsta bröderna hade också ett par byxor i samma tyg. Det är sista resten av min fars uniform m/ä. En gång var han riktigt stilig i den, som på bröllopsfotot från mitten av trettioalet, men en mager Kronans kaka och hungriga slitvargar tvingade vår mor att använda det som fanns för att klä oss. På det viset "rök" den uniformen.

De flesta av oss har gamla kort på anfäder som antingen var indelta knektar eller gjorde rekryten för länge sedan. Alla har en uniform m/ä på sig. Inte förrän sent i livet reagerade jag på att ibland var uniformen mörk(blå?), ibland grå. Några hade en knapprad, andra två och det fanns många olika tecken på ärmarna. Här var det något skumt på gång. Upplysningens tid kom emellertid dels genom boken "Svenska arméns uniformer 1875 - 2000" (ff. Simon Olsson 2011) dels genom det s.k. nätet.

1906 infördes ett nytt uniformsreglemente och av detta framgår att alla uniformer äldre än 1906 skall kallas för m/ä oavsett utseende. Här har vi alltså förklaringen. Det är inte en uniformsmodell utan ett samlingsnamn för en mängd olika uniformstyper som funnits tidigare. Uniforms-varianterna var otaliga under 1800-talet. Många av dessa fick användas även efter 1906. M/ä fick brukas fram till 1 april 1966 av officerare och underofficerare utnämnda före 1950 samt av personal som pensionerats före 1966.

Idag används m/ä i tjänsten endast av Livgardet (Gardesbataljonen och Dragonbataljonen) samt av musikkårer inom Försvarsmusikcentrum (FöMusC).

M/ä i övrigt räknas inte längre som uniform. Den får dock bäras i samband med jubileer etc. efter förbandschefens tillstånd.

Den uppmärksamme kanske har noterat att en "ny" typ av båtmössa syns t.ex. på TV när det visas program från Kungliga händelser. En båtmössa med tofs (mössa m/1825-2004) som infördes vid Gardesbataljonen 2006. Denna mösstyp användes 1856 - 1888 av Norska Gardet som hade vaktjänst på Stockholms Slott och bruket av den har alltså återupptagits.

För den intresserade rekommenderas ovanstående bok som ger en klar bild av uniformsbruket inom Svenska Armén 1875-2000.

FÄRGMÄSTAREN

fortsättning från sidan 4

Rättsmaskineriet startar sin process. Den 22 januari lämnas konkursansökningen in till Ulricehamns Rådhusrätt. Den öppna kallelsen förelägger Gustaf Jeansson att på måndagen den 29 samma månad att inställa sig för att höras och yttra sig över Handelsfirman Hellstenius & Magnus' ansökan om alläggande att på en gång avträda all sin egendom till borgenärernas förenade. I den offentliga stämningen kallas och föreslås samtliga borgenärer att före kl XII Måndagen ang nästa April sina fordringar inför Rådhusrätten å dess Sessionsrum anmäla, bevaka och styrka.

Fordringarna var många och av skiftande storlek. Hellstenius & Magnus fordrade 121 kr och 97 öre, Carl Ulén bevakade fordran på förfallen hyra för fastigheten. Skomakaren Helin, Borås, stamparen Josef Johansson i Uling, tryckaren Andersson i Borås & Flenstorp, Per Andersson i Kåfrarp i Toarps socken, magister Göransson i Borås, fabrikkör C. Bäck i Borås, handlanden C Ullin i Borås, magister S. B. Hagberg, A. Jakobsson i Gällstads Gärd, kronokassören L.E. Wolcker tillhörde även den långa raden av fordringsägare. Skulderna summerades till 1296,04 riksdaler. Den 2 februari inställer sig Gustaf Jeansson hos Rådhusrätten för att med anledning av konkursansökan förrätta bouppteckning över tillgångar och skulder.

Gustaf uppger att han försålt sin lösegendom till sin bror färgaren Frans August Jansson i Träbena, Solberga Socken och att egendomen av denne blivit avhämtad. Under edsförpliktelse

uppger han värdet av tillgångarna och skulderna. Förhöret inför rätten äger rum den 30 april och den 7 maj 1866 avkunnas domen. Tiden för konkursens avslutande fastställs till den 31 december 1868.

Gustaf får hos Schulström & Sjöström i Högsjö, Västra Vingåker anställning som färgeriföreståndare vid filtfabriken. Hans familj flyttar in i en till fabriken intilliggande arbetarbostad som i folkmun fick benämningen "Bruksbyggningen". I ett rum och kök blev nu den stora familjen tvungen att samsas på betydligt mindre yta än den varit van vid från det småborgarligen levernet i Ulricehamn.

Som färgmästare på filtfabriken hade han även skyldighet att hålla drängarna med mat så äldsta dottern Ida och hennes mor hade full sysselsättning hela dagarna. Fadern blev mycket god vän med disponenten vilken ofta besökte familjen i deras enkla boning. De satt ofta under sommarkvällarna nere vid sjön på en bänk och samtalade om nutid och om tider som varit, om tiden Gustaf varit egen företagare med ett lönsamt färgeri i Ulricehamn i Västergötland och hustrun som förestätt en garnbutik vilken inbringat extra goda inkomster.

Då hade de tillhört borgarklassen. De tvingades flytta från detta leverne för att bli vanliga arbetare.

Forskarporträttet

Text: Maj-Britt Johansson

Sture Hjalmarsson

Sture Hjalmarsson, född 1916, får väl räknas till de verkliga veteranerna i vår förening. För att få veta lite mer om den här alerta nittiofemåringen har jag tagit mig till hans trevliga villa, på Hedenvägen i Gällstad. Nu dricker vi en kopp kaffe tillsammans, medan Sture berättar om sitt liv.

"Jag föddes", säger han, "i en liten by som heter Navstocka, i Södra Säm. Men vi hade samma kyrka. Så jag kan verkligen kalla mig en genuin gällstadsbo. Mina föräldrar hade jordbruk, och jag hade tre yngre bröder. Eftersom jag var äldst, fick jag tidigt börja hjälpa till med vad jag kunde. Dra slipstenen. Och köra tröskvandringen. Det var tjtigt att knalla efter hästen runt, runt. Men jag fick också hjälpa far i skogen. Han behövde ju ha någon som höll i andra änden av den långa "stockasågen". Jag orkade väl inte så mycket, men jag kunde ju åtminstone hjälpa honom att styra.

Allt eftersom bröderna växte till, blev jag dock mer överflödig i jordbruket, och behövde skaffa mig ett eget arbete. Så då jag slutat skolan lånade jag en begagnad stickmaskin, och satt sedan hemma på kammarn och stickade tröjor, kofter och slipovers. Mest till herrar, men även en del dam- och barnkläder. Sedan cyklade jag till Månstad, där jag hade två sömmerskor, som jag avlönade, och till sist till Vegby för att lämna de färdiga plaggen."

Vintern 1935-36 gick Sture på Fristad folkhögskola. Något han betecknar som

en stor händelse i livet. Året därpå var det istället dags för värnplikten, vilken eftersom han blev uttagen till reservbefäl sträckte sig över 225 dagar. Den första april 1938, då han muckat, började han sedan ett arbete på Henrik Gustavssons fabrik i Gällstad, en arbetsplats han kom att bli trogen under hela sitt yrkesverksamma liv. Först som stickare och sedan 30 år som selfaktorspinnare.

1943 gifte han sig med sin Anne-Maj, och ett par år senare byggde de huset vi nu sitter i. "Jag grävde grunden med hacka och spade", säger Sture, "och familjen kunde flytta in till jul 1946. Vi begåvades med två barn, som har vuxit upp här. Det var oroliga tider på 40-talet, med ideliga beredskapsutryckningar. Så då andra världskriget var slut hade jag gjort sammanlagt 800 dagar i det militära."

Fackligt och politiskt intresserad fick Sture under åren många förtroendeuppdrag. Men 1981, i samband med pensioneringen, släppte han också de politiska och kommunala förtroendeposter han innehåft, och började istället forska och skriva om sin hembygd. Och jag vill nog påstå att han varit produktiv.

Framför oss på bordet ligger Gällstads-

boken, som han var flitig medarbetare i. Där ligger skriften "Gårdar, torp och stugor i Gällstad" och ytterligare ett tjugotal större och mindre skrifter om personer och företeelser i socknen. På Gällstads bibliotek finns dessutom, till utlåning, tre pärmar betitlade "Berättelser för nutid och framtid", innehållande ett 80-tal bearbetade och utskrivna intervjuer som Sture gjorde på 1980-talet med äldre sockenbor. Ja, listan kan göras lång. Och jag är böjd att säga, att mycket tack vare Sture Hjalmarsson är nog Gällstad en utav våra mest dokumenterade socknar.

Han har också, i ord och bild, dokumenterat sitt eget liv i en innehållsrik skrift, på 110 sidor, kallad "Tid att minnas". Och han var medarbetare i skriften "Ulricehamns Arbetarkommun 100 år".

"Jag är medlem i både Kinds och Ulricehamnsbygdens Forskarklubbar. Några år var jag också med i styrelsen för den senare. Jag skriver just inte något längre, annat än en liten dagbok över vad som händer. Men mitt hembygdsintresse är fortfarande levande", slutar Sture.

Cirkeln är sluten

Text: Lennart Ryhd, Örby

Jag blev upprörd av Nils Olof Olofsson i januari 2011, han basar ju för soldatregistret. "Det har kommit ett brev från Amerika", De sökte min farfarsfar som var soldat i Fänneslunda. Det gällde 2 barn i hans första gifte som hade utvandrat till Amerika Agda Elisabet Ryd f 1867 och Johan Oskar Ryd f 1870. Jag fick mailadress och adress, de bor i Florida. Mailade nästa dag och fick kontakt. Det ligger så till att detta var att söka dem som gjorde att jag började släktforska. Det tog alltså 35 år, men de fick tag i mej i princip först.

Jag mailade uppgifter om mina släktingar i Sverige både an- och stamtavla. De höll på att skriva en bok om Johan Oskar Ryd och skulle sända mig 2 kapitel ur boken. Att jag inte kunde hitta Johan Oskar

berodde på att i 1885 års census, var efternamnet stavat Roid. Sedan i 1895 års census hade han bytt namn till Hagberg. Namnet Hagberg hade han tagit av sina morbröder som hade utvandrat tidigare.

För två veckor sedan i slutet av januari 2011 kom ett paket med UPS, ett transportföretag som befordrar post snabbt. Jag fick 2 A4-häften om sammanlagt 374 sidor med foton, historik samt bilder på orterna de bott i Amerika. Johan Oskars liv och leverne var invävt ibland all historik. De är 78 personer inklusive ingifta från Johan Oskar. Systemen Agda hade de inte förtecknat något om, men jag kommer att få information om henne senare.

Ja, cirkeln är sluten det jag började med att söka har nu hittats, man vet ju inte om amerikaresenärerna överlevde. Marlene Fox som är min kontakt är 75 år. Hon är min second cousin som man säger i USA, min tredjekusin i Sverige. Jag kommer inte att sluta forska i och med detta, men det ger en stor glädje att sånt här händer.

Vår hemsida:

www.konkordia.se

Program hösten 2011

September

27/9 Sten Ekman kommer till Konkordiahuset i Hössna och berättar om Krigsarkivet 19:00

Oktober

15/10 Släktforskardagen på Borås Stadsbibliotek 11:00 - 17:00

Christopher O'Regan berättar om den gustavianska tiden.
Se även <http://www.borasslaktforskare.se/>

19/10 berättar Anna Lena Hultman om emigrantforskning
Plats: Konkordiahuset i Hössna, kl 18:00 - 20:00

November

Kurs i emigrantforskning med Anna-Lena Hultman

Glöm inte
att titta på
Kopplingen i
Ulricehamns
Tidning
på tisdagar!

FORSKARHJÄLP

Stadsbiblioteket i Ulricehamn - måndagar ojämna veckor 15:00 - 18:30
Konkordiahuset i Hössna - tisdagar 16:00 - 19:00

uf@konkordia.se